

τήν έκθεσὶ τοῦ κ. Λαγοπάτη. Πὼς εἶναι δηλ. ἀγαθὸς καὶ ἀκαταλόγιστος.

— Καὶ τὸ Β' φυλλάδιο τῆς «Νέας Ζωῆς» διαλεχτὸ πρῶτος καὶ τὸ πρῶτο. Κάπια ἀληθινὰ νέα ζωὴ φύσηξε στὸ Ἀλεξανδρινὸ αὐτὸ περιοδικὸ καὶ δὲν πρέπει νὰ ξαφνιαζόμαστε ἀφοῦ ὁ κυριώτερος σήμερον μοχλὸς τοῦ εἶναι ὁ Ἀπόστολος Κωνσταντινίδης, βέρος δημοτικιστῆς, γεμάτος φωτιὰ καὶ ἐνέργεια.

— Γιὰ τὰ δεκάχρονα τοῦ «Νουμῆ» μᾶς ἔστειλε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Ἰδέας μεγαλωμένη καὶ ὁμορφα κομμιζωμένη τὴν εἰκόνα τοῦ Ψυχάρη ποὺ βρίσκεται στὸ ρωμάντζο τοῦ «Ζωὴ καὶ ἀγάπη στὴ μοναξιά», καὶ ὁ καλλιτέχνης κ. Κ. Δημητριάδης μᾶς ἔταξε νὰ μῆς στείλει γιὰ τὸ γραφεῖο μας ἀπὸ τὸ Παρίσι γύφινη τὴν προτομὴ τοῦ Ψυχάρη.

ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΑ

Ἐνδιαφέρουσα ἡ μουσικὴ κίνησι τὸν περασμένον μῆνα. Ὡς ποῖον δηλαδὴ. Γιατί ὡς ποσὸν εἶναι ἀπελπιστικὸ, ἔταν συλλογίζεται κανένας πὼς ἡ Ἀθήνα εἶνε ἡ μουσικὴ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδας, καὶ μπορούσε κ' ἔπρεπε νᾶνε δλης τῆς Ἀνατολῆς. Δυὸ κοντσέρτα τὸν περασμένον μῆνα καὶ ἀπ' αὐτὰ τὸ ἕνα μαθητικὸ σχεδόν, ἀφοῦ ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ὁδείου μας μαθητικὴ πρέπει νὰ λογαριασθῆ. Νὰ ἐννοοῦμεθα ὁμοῦ. Ποιόν, δηλαδὴ πρόγραμμα, ὄχι ἐκτέλεσι. Ὁ Λυτρωμὸς τοῦ Φράγκ ποὺ παίχτηκε στὸ πρῶτο κοντσέρτο τοῦ Ὁδείου εἶναι ἕνα ὑπέροχο ἔργο γεμάτο ἔξαρσι καὶ κατάνυξι. Δὲν μπορούμε ὁμοῦ, οὔτ' ἔχουμε τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσουμε νὰ παιχθῆ ὅπως πρέπει ἀπὸ μίαν ὀρχήστρα μαθητικὴ. Τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς κίνησης στὴν Ἀθήνα θὰ λυθῆ τῆ στιγμῇ ποὺ ἡ Κυβέρνησι, ὁ δῆμος, κανένας σύλλογος φιλομουσῶν, ἢ κ' ἐγὼ δὲν ξέρω ποῖος θεὸς ἢ δαίμονας θὰ κατορθώσουν νὰ ὀργανώσουν καὶ νὰ συντηρήσουν μίαν ὀρχήστρα μόνιμη, ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ Ὁδεῖο, μίαν ὀρχήστρα ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ μᾶς δίνει μιὰ σχεδόν τέλεια ἐκτέλεσι τῶν μεγάλων συμφωνικῶν ἔργων. Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἰδανικὸν δλονὼν ποὺ θέλουν νὰ ἰδοῦν τὴν Ἀθήνα μιὰ μέρα κέντρο τῆς καλλιτεχνικῆς κίνησης τῆς Ἀνατολῆς. Ὡς τόσο τὸ Ὁδεῖο ἐκτελεῖ πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸν προορισμὸν του, ἔταν καταπιάνεται τέτοιου εἶδους ἐκτελέσεις. Γι' αὐτὸ ἄδικο πολὺ θὰ ἦταν νὰ γκρινιάζουμε, γιατί δὲν ἐπαίχτηκε τέλεια ὁ «Λυτρωμὸς» τοῦ Φράγκ, καὶ γιατί τὸ κοντσέρτο τοῦ Σουμαν ἦταν ὀλότελα ξεχαρβαλωμένο. Ἄς θαυμάσουμε πὼς ἐπαίχτηκε ἀρκετὰ καλὰ — βέβαια, γιὰ λόγους εὐκολοδότητος θὰ μελετήθηκε μὲ ξεχωριστὴ ἐπιμέλεια — ἡ «Πηγὴ» τοῦ Μαρσί,

δισευθυντῆ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδείου. Γιὰ τὸ ἔργο ἀξίζει νὰ γίνῃ λόγος ἰδιαίτερος. Ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ ἴδιου συνθέτη ἕσα ἔτυχε νὰκούσουμε ὡς τὴν ὥρα, ἡ «Πηγὴ» εἶναι τὸ πιὸ καλοδεμένο. Τὰ δυὸ θέματα μὲ ἀντίθετο ὅλων διόλου χαρακτηριστὰ τὰ καθένα τους, ζετυλιγονται καὶ πλέκονται τῶνα μὲ τᾶλλο τεχνικὰ πολὺ. Πολὺ εὐτυχισμένη ἡ ἐμπνευσι τῶν δυὸ αὐτῶν θεμάτων τὸ πρῶτο πεταχτὲ, ὀροσερὲ, σὺν νεραϊδοχορὸς μέσα σὲ δάσος, τὸ ἄλλο πλατὺ, ἀκουστὸ, σὺν ξεχείλισμα χαρούμενης ἐξοχῆς. Ὀλόκληρο τὸ ἔργο πολὺ πελεκημένο στὴν ὀρχήστρα.

Δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε τὴ θαυμαστὴ ἐκτέλεσι ἑνὸς μέρους ἀπὸ τὸν «Ὀρφέα» τοῦ Γκλόκ, γιὰ τὸ φλάουτο, ἀπὸ τὸν κ. Παπαγεωργίου. Τὸ ἄλλο κοντσέρτο εἶταν τὸ δεύτερον τοῦ Κουίντέτου. Πολὺ πιὸ ἐνωμένοι στὸ παίξιμό τους ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ οἱ καλλιτέχνες μᾶς ἔδειξαν ὅτι ἐχρησιμοποίησαν καλὰ τὸν καιρὸ ποὺ πέρασε ἀπὸ τὸ πρῶτο τους κοντσέρτο. Τὰ δυὸ κουίντέντα ποὺ ἐπαίξαν, τοῦ Σίντιγκ τὸ ἕνα, τοῦ Μπράμς τὸ ἄλλο, εἶναι καὶ τὰ δυὸ ἀριστουργήματα ἀληθινὰ. Στὸ πρῶτο τοῦ Σίντιγκ, σχεδὸν χάνεται ἡ μορφή τοῦ κουίντέτου, γιατί κάθε ὄργανο ἔχει πολὺ τονισμένη προσωπικότητα, καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ πὼς μὲ τὴ σειρά του κάθε ὄργανο συνοδεύεται ἀπὸ τᾶλλα, ἀντὶ νὰ συντρέχουν ὅλα μαζί ὡς μέρη ἑνὸς συνόλου. Παράξενο, ἐξωτικὸ, τὸ τελευταῖον μέρος περισσότερο ἀκόμα, ἀνοίγει πλατιῆς τίς πόρτες τῆς φαντασίας. Τοῦ Μπράμς τὸ κουίντέτο εἶναι θαῦμα πλούτου καὶ τέχνης. Γεμάτο ἀπὸ ἰδέες, καὶ αὐτὲς θαυμαστὰ ζετυλιγμένες, ποὺ κρατοῦν τὸν ἀκροατὴ δεμένο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Κάποια περισσότερη πεποίθησι στὶς κινήσεις τῶν διαφόρων μερῶν θὰ ἔκανε τὴν ἐκτέλεσι πιὸ συναρπαστικὴ.

Τὴν περασμένη βδομάδα σ' ἕνα δεύτερον κοντσέρτο τοῦ Ὁδείου μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ χειροκροτήσουμε μ' ἐνθουσιασμὸ ἕναν καλλιτέχνη πρώτης γραμμῆς, τὸν κ. Σούλτσε. Ἐπαίξε ὀλόκληρο τὸ κοντσέρτο τοῦ Σαῖν-Σάνς γιὰ βιολι μὲ τὴ συνοδεία ὀρχήστρας. Καὶ ἐπαίξε μὲ τόση πεποίθησι, τόση ἀλήθεια, ποὺ ἀπέδωκε ὅλη τὴν φραντσέζικη χάρι τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ποὺ εἶναι βέβαια ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ γάλλου συνθέτη.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ κοντσέρτο τῆς κ. Νίνας Φωκᾶ, μὲ τὴ συνειθισμένη ἐπιτυχία καὶ μὲ μιὰ ὑπέροχη «σκηνὴ τῆς τρέλλας» ἀπὸ τὴ Λουτσιὰ τοῦ Ντονιζέττι. Δὲν εἶταν νὰ τὴν ἀκούμε πιὸ συχνὰ αὐτὴ τὴν γλυκεῖα φωνή, ποὺ μᾶς παρηγορεῖ δείχνοντάς μας πὼς ἔχουμε κ' ἐμεῖς στὸν τόπον μας μερικὰ τέλεια πράγματα;

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δευτέρα 12 Δεκέβρη - Κυριακή 24 Δεκέβρη.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ. — Κατώρθωσε τέλος πάντων η επιτροπή της Βουλής να μας φανερώσει τα συμπεράσματά των ανακρίσεων της, ύστερ' από τόσους μήνες· φαίνεται πως άργησε τόσο για να βρεί καιρὸ δ κ. Λαγοπάτης να συντάξει την περίφημη έκθεση με τους τόσους συνταχτικούς σολοικισμούς και με τις γλωσσικές θεωρίες του, που στοιχηματίζουμε πως αν του ποῦν να τις ξαναγράψει δε θα μπορεί. Μά ἐπὶ τέλος για μάς είχε σημασία εκείνο μόνο τὸ μέρος ἀπ' την έκθεση, που φέρνει στο φῶς τις γελοίες καταθέσεις του γερεκρονόληρου με τους δυὸ του βλάμηδες, που παρουσιάζει για τρελλοκουθέντες τις περιώνυμες κατηγορίες τους που βρέθηκαν άνθρωποι να τις πιστέψουν — έπειτα η κατάθεση του Δεσπότη κ' οι δυὸ χαριτωμένοι ύπαινιγμοί για τὸ χρονικὸ σημεῖο που άρχισαν να είναι προδότες οι μαλλιαροί (ὁ Βασιλιάς δὲν πήρε τὸ Μιστριώτη δάσκαλο του Διαδόχου) και για τὴ χυδαία φαντασία των πατριωτῶν που δὲν μπορούν να φανταστοῦν πως άνθρωποι χωρὶς ὕλικὸ συμφέρο μπορούν να θυσιάσουν χρῆμα και να θυσιάστοῦν οι ἴδιοι για τὴν Ἰδέα. Μήπως πρέπει να πει κανείς τέτοια πράγματα για τους Μιστριώτηδες, τους έπηρεασμένους φυσικά ἀπ' τις ὕψηλές ιδέες του Πλάτωνα και του Ἀριστοτέλη;

Άς ελπίσουμε ὅπωςδήποτε πως η ὕστερη κή φωνή του ξεκουτισμένου «Μέγας Διδάσκαλος» θα είναι κ' η τελευταία, γιατί θάνοιωσε πιά πως αν ξαναμιλήσει θα τὸν βάλει ὁ λαὸς στη θέση του.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ. — Με λόγους πανηγυρικούς, ζητωκραυγές και χειροκροτήματα τέλειωσαν οι εργασίες της τέταρτης Ἐθνοσυνέλευσης κ' έτσι βρίσκουμε τὴν εὐκαιρία να ρίξουμε μιὰ ματιὰ στο ἔργο της χωρὶς να σεβαστοῦμε τὸ νεκρὸ, πράμα που δὲν ταιριάζει σε κριτικὸ.

Τὴν ἀρχὴ της τὴ χρωστάει η Ἐθνοσυνέλευση αὐτὴ σ' ἓνα πραξικόπημα, που εἶταν συνέχεια ἀπὸ ἓνα ἄλλο πραξικόπημα. Είναι γνωστὸ, πως μετὰ τὴν Ἐπανάσταση ὁ σημερινὸς Πρωθυπουργὸς επέμεινε στὴν ιδέα της Ἐθνοσυνέλευσης για ν' αναθεωρήσει τὸ Σύνταγμα, πως με τὴν ιδέα αὐτὴ συμφώνησε ὁ Βασιλιάς κ' οι παλιοὶ πολιτικοὶ ἔξοδ ἀπ' τὸ Μαυρομυχάλι και πως η Βουλὴ με μεγάλη πλειοψηφία τὴν παραδέχτηκε. Μά τὸ Σύνταγμα

τοῦ 64 ζητοῦσε κι ἄλλες διατύπώσεις για τὴν αναθεωρήσή του κι αὐτὲς δὲν τηρήθηκαν· τὸ πρᾶμα εἶταν και για τούτον τὸ λόγο ἀδικαιολόγητο, πως δηλ. οι ἐκλογές είχαν γίνει πρὸ πολὺν καιρὸ και οι τότε βουλευτὲς δὲν είχαν ἐντολὴ ἀπ' τους ἐκλογεῖς τους ν' ἀποφασίσουν και τὴν αναθεώρηση τοῦ Συντάγματος. Μ' ἔλα τὰῦτα ἔγιναν ἐκλογές για μιὰ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ και τ' ἀποτελέσματά τους ἔδωκαν μιὰ χαώδικη Βουλὴ, που εἶταν ὀρισμένως ἀδύνατο να κάνει τίποτα. Ἐτσι ὁ Βενιζέλος που εἶχε γίνει στο μεταξύ Πρωθυπουργὸς ἔκανε δεύτερο πραξικόπημα και διάλυσε τὴ Συνέλευση. Λέγοντας πραξικόπημα δὲ δίνουμε βέβαια στὴ λέξη τὴν κακὴ σημασία που της δίνουν συνήθως στον τόπο μας· πρόκειται για ἓναν τεχνικὸν ὄρο — ὅπως κ' ἡ ἐπανάσταση — που θέλει μόνο να δείξει πως σχηματίστηκε δίκαιο που δὲ στηριζότανε ἀπάνου στο δίκαιο που ἴσχυε πρωτίτερα και πως αὐτὸ ἔγινε με κίνημα ἀπ' τὴν Κυβέρνηση, ὄχι ἀπ' τὸ λαὸ. Τὴν κακὴ σημασία θα τὴν εἶχε αν ὁ λαὸς δὲ συμφωνοῦσε και τὸν ἀνάγκαζαν δια τὴς βίας να σιωπᾶσει, πράμα που ἐδῶ δὲν ἔγινε. Εἶχαμε λοιπὸν δυὸ πραξικοπήματα — τὸ ἓνα πως δὲν τηρήθηκε τὸ ἄρθρο 107 τοῦ Σήματος τοῦ 64, τὸ δεύτερο πως ὁ Βασιλιάς διάλυσε τὴν Ἐθνοσυνέλευση, τὸ κυρίαρχο δηλ. σῶμα που ἔστειλε ὁ λαὸς, τὸ σῶμα που εἶχε στὰ χέρια του να τὸν κρατήσῃ ἢ να τὸν διώξῃ (χωρὶα φυσικά ἀπὸ ξενικὲς ἐπέμβασες), γιατί αὐτὸ τὸν ἔφερε, γιατί ὁ λαὸς τὸν ἔκανε Βασιλιά του, ὁ λαὸς τὸν ἔκανε ὁμόπληλῶ του, ὁ λαὸς τοῦ ἔδωκε τὴν ἐξουσία που ἔχει. Δικαίωμα δὲν εἶχε λοιπὸν ὁ Βασιλιάς να διάλυσει τὴν Τρίτη Ἐθνοσυνέλευση — μά ὁ λαὸς ἐπικύρωσε τὴν πράξη του, τὴ νομιμοποίησε κ' έτσι μπόρεσε να πει le droit est mort, vive le droit! Οι ἐκλογές τοῦ Νοέβρη 1910 ἔστειλε διπλοὺς βουλευτὲς (πληρεξούσιους) με τὴν ἐντολὴ τοῦ λαοῦ να κάνουν ὅ,τι πει ὁ Βενιζέλος. Ἀκριβῶς τέτοια εἶτανε ἡ ἐντολὴ· ὁ λαὸς δὲν ἔβγαλε φιλελεύτερους βουλευτὲς, δὲ συμφώνησε με τὸ φιλελεύτερο πρόγραμμα — για τὸν ἀπλοῦστατο λόγο πως δὲν τῶξερε, ὅπως δὲν τῶξεραν οὔτε οι βουλευτὲς, ὅπως δὲν τῶξερε σ' ὅλες του τις λεπτομέρειες οὔτε ὁ ἴδιος ὁ Βενιζέλος· ὁ λαὸς ἔστειλε ἀνθρώπους για ν' ἀκολουθήσουν τυφλά τὸ Βενιζέλο και μόνο ἓνας νομὸς μάς ἔδωκε τὴν ἐνδοξη ἐξαίρεση πως ἔβγαλε βουλευτὲς για να ὑποστηρίξουν ὀρισμένα συμφέροντα — ὁ νομὸς τῶν Τρικκάλων.

Ἡ Τετάρτη Συνέλευση ἄρχισε (ἢ καλύτερα δὲν ἄρχισε) με τὸ σεβασμὸ σε μιὰ πρόληψη — να μὴν ἀρχίζει δηλ. καμμιά δουλειὰ τὴν Τρίτη· αὐτὸ ἴσως να τὸ ἔχασαν πολλοὶ γιατί μπορεί να τὸ βρή-